

Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.131

про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Мозгова Ярослава Павлівна, 1994 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2018 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Філологія», з лютого 2023 року й дотепер працює провідним фахівцем з управління проєктами Філії Фонду Фінської церковної допомоги в Україні, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки» у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.131 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, утворена відповідно до рішення Вченої ради Університету (протокол № 6 від 29 травня 2026 року) та наказу від 29 травня 2026 року № 414, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

ХОРУЖА Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

БРАТКО Марія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

ПАЛАМАР Світлана Павлівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності, доцент кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

ОВЧАРУК Оксана Василівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту цифровізації освіти Національної академії педагогічних наук України;

ЗАБОЛОТНА Оксана Адольфівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації Факультету історичної та філологічної освіти Уманського національного університету.

На засіданні 20 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Мозговій Ярославі Павлівні на підставі прилюдного захисту дисертації «Організаційно-педагогічні умови подолання освітніх втрат на рівні загальної середньої освіти в Україні в умовах війни та відбудови» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Локшина Олена Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Мозгової Ярослави Павлівни «Організаційно-педагогічні умови подолання освітніх втрат на рівні загальної середньої освіти в Україні в умовах війни та відбудови», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023. Дисертація Мозгової Ярослави Павлівни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Мозгова Ярослава Павлівна на високому рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

Здобувачка має у 20 наукових працях, з них: 5 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 15 публікацій, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

1. Мозгова Я. П. Стан дослідження проблеми освітніх втрат під час літніх канікул у світовій науковій думці. *Академічні візії*. 2024. Вип. 35. e-ISSN: 2786-586X. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18883970>.

2. Мозгова Я. П. Стан дослідженості проблеми освітніх утрат і освітніх розривів у зарубіжній науковій думці. *Академічні візії*. 2024. Вип. 38. e-ISSN: 2786-586X. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18884042>.

3. Мозгова Я. П. Мінімізація освітніх втрат і розривів українського учнівства в умовах війни шляхом використання онлайн-ресурсів. *Педагогічна академія*. 2025. № 18. ISSN 2786-9458-online. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18904487>.

4. Мозгова Я. П. Educational content as a tool for overcoming learning losses and gaps in wartime conditions. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні*

технології. 2026. С. 90–104. ISSN: 2414-9799. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2026.01/090-104>.

5. Мозгова Я. П. Стандарти міжнародних організацій в імplementації програм для надолуження освітніх втрат. *Вісник освіти та науки*. 2026. С. 2331–2347. ISSN: 2786-6165 Online. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)-2331-2347](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44)-2331-2347).

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

ЗАБОЛОТНА Оксана Адольфівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації Факультету історичної та філологічної освіти Уманського національного університету, зауваження:

1. Робота виграла б від чіткішого експлікування логіки компаративного аналізу: підстав добору міжнародних рамок (RAPID, INEE, Teaching at the Right Level, High-Impact Tutoring), критеріїв зіставлення та меж їх застосовності в умовах децентралізованої освітньої системи воєнного часу.

2. З огляду на потребу інтеграції українського наукового доробку в міжнародний дискурс, доцільно було б повніше співвіднести запропонований понятійний апарат з усталеними англомовними відповідниками (learning loss, learning poverty, education disruption), що сприяло б точнішому термінологічному узгодженню.

3. Зважаючи на мовний і міжкультурний вимір освітньої ситуації учнів, які здобувають освіту за кордоном, робота могла б бути посилена виразнішим акцентуванням на завданнях збереження української мови та національної ідентичності, а також на ризиках реінтеграції цих учнів.

4. Бажаним є чіткіше методологічне обґрунтування того, як дані, отримані у трьох прифронтових областях, співвідносяться з рекомендаціями, диференційованими за п'ятьма типами територій.

5. Прикладна цінність рекомендацій зросла б за умови чіткішого їх розмежування за рівнями впровадження, зокрема тих, що адресовані безпосередньо закладу освіти, і тих, що потребують ширшої нормативної та політичної підтримки.

ОВЧАРУК Оксана Василівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту цифровізації освіти Національної академії педагогічних наук України, зауваження:

1. Інструменти подолання освітніх втрат у межах трирівневої структури описано загально й дещо декларативно; опис структури значно б конкретизувався, якби такі інструменти були описані у форматі: освітні нормативно-правові документи, фінансові гранти, кредити, субсидії, надання послуг у сфері освіти, просвітницькі кампанії, консультації, навчання, зокрема компенсаторні програми для учнів, інструменти діагностики та моніторингу та ін.

2. Варто було б чітко виокремити, що саме нового було внесено у запропоновану методологію дослідження і з яких причин.

3. Виклад наукових результатів значно збагатився б, якби було систематизовано запропоновані форми адаптації змісту освіти до умов освітніх втрат та надано їх наукове обґрунтування, що базується на дидактичних підходах побудови змісту, який поєднує компетентнісний підхід, корекційні аспекти, міжпредметні зв'язки та ін.

4. Питання адаптації міжнародних рамок до умов децентралізованої освітньої системи України воєнного часу виграло б від чіткішого окреслення

ризиків і обмежень такого перенесення, зокрема з огляду на відмінності у ресурсному забезпеченні, рівні автономії закладів освіти та безпековому контексті.

5. Доцільно було б повніше розкрити критерії добору та оцінювання цифрових платформ і адаптивних технологій, а також питання цифрової рівності й подолання розривів у доступі до них для внутрішньо переміщених учнів та здобувачів освіти у прифронтових районах.

6. Доцільним було б чіткіше узгодження запропонованої системи індикаторів ефективності з наявними національними інструментами моніторингу якості освіти, що посилює прикладну застосовність результатів.

БРАТКО Марія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. З огляду на активне використання англomовної термінології learning loss / learning losses у міжнародному дискурсі, окремі фрагменти роботи, особливо практичні рекомендації та англomовна анотація, могли б ще виразніше підкреслювати різницю між вужчим поняттям навчальних втрат і ширшим авторським поняттям освітніх втрат.

2. У подальших дослідженнях доцільно розширити емпіричну базу за рахунок порівняльних даних із відносно безпечних, тилових, деокупованих територій та територій із високою часткою учнів – внутрішньо переміщених осіб, що дозволило б точніше описати територіальні моделі освітніх втрат і перевірити універсальність запропонованих умов.

3. Для практиків корисним було б чіткіше виділення мінімального обов'язкового пакета умов для закладів освіти з обмеженими кадровими,

фінансовими або цифровими ресурсами; такий «базовий сценарій» міг би спростити впровадження результатів дослідження в громадах, які перебувають у різних безпекових і ресурсних умовах.

4. Доцільно було б додатково конкретизувати відповідальність суб'єктів реалізації, орієнтовні ресурсні потреби та механізми міжвідомчої координації для кожного етапу дорожньої карти, що зробило б запропоновані рекомендації ще більш придатними для управлінського планування.

ПАЛАМАР Світлана Павлівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності, доцент кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Основна частина емпіричних даних та розроблена програма підвищення кваліфікації «12 кроків до подолання освітніх втрат» зосереджені переважно на здобувачах базової середньої освіти (5–9 класи), тому дискусійним залишається питання універсальності запропонованого комплексу семи організаційно-педагогічних умов для початкової школи (1–4 класи), де природа освітніх втрат пов'язана передусім із формуванням базової грамотності.

2. Виникає питання щодо операціоналізації авторського інтегративного поняття «освітні втрати» в управлінській практиці: чи не призводить настільки широке трактування (включення виховного, розвивального та інфраструктурного компонентів) до ускладнення процесу розроблення єдиного стандартизованого цифрового інструментарію діагностики.

3. Враховуючи наведені в роботі дані про те, що 89,3% учнів використовують для навчання лише смартфони, а території прифронтових областей мають критичну проблему зі стабільністю електропостачання та

інтернету, було б доцільно ширше розкрити методичне забезпечення саме низькотехнологічних альтернатив (друковані матеріали, офлайн-пакети).

4. Дискусійним залишається питання реалістичності розширення професійних функцій вчителя (діагностичних, психолого-педагогічних, цифрових) в умовах хронічного воєнного стресу та кадрової виснаженості сектору: чи не стане вимога багатовимірної підходу до кожного учня фактором додаткового професійного вигорання педагога, якщо вона не супроводжуватиметься скороченням непрофільного навантаження.

5. Варто розглянути етап «адаптації» як постійну стратегічну рамку, оскільки перехід до повноцінної трансформації системи може постійно відтерміновуватися новими безпековими шоками, що потребують саме адаптивних, а не трансформативних відповідей.

ХОРУЖА Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Понятійний апарат дослідження потребує подальшого розроблення, зокрема формування чіткого ядра термінів, пов'язаних із проблемою освітніх втрат, у межах терміносистеми, що формується у вітчизняній педагогічній науці.

2. Доцільно виокремити першочергові кроки, необхідні для подолання проблеми освітніх втрат, з орієнтацією на їх практичне впровадження в освітню політику та діяльність закладів загальної середньої освіти.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.131 присуджує Мозговій Ярославі Павлівні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.131

Людмила ХОРУЖА